

Gedachten bij

**Willen en voelen  
en uitverkiezing**

Hoe Arminius en Dordt nader  
tot elkaar kunnen komen

**Bert Loonstra**

## **Inhoud**

1. Inleiding 3
2. God is soeverein, maar anders dan gedacht 5
3. Tijdens de Vrederaad legt God zijn einddoel vast 7
4. God kiest uit om goed en kwaad aan te wijzen 9
5. Uitverkiezing is een middel, geen doel 11
6. Welke teksten worden door Dordt genegeerd? 13
7. Waarom negeren we nog steeds tal van teksten? 15
8. Het Messiaans Vrederijk begint met de jongste dag 18
9. Het laatste oordeel 20
10. Het gelijk van Arminius en het gelijk van Dordt
11. Hel en traditie
12. Slotbeschouwing

## 1. Inleiding

De leer van de uitverkiezing legt een grote claim op het geloof.

Handelt God niet willekeurig, omdat Hij de een uitkiest en de ander verstoot?

Omdat Hij de heiligen afzondert en hen bestemt voor een grandioos eeuwig leven met Hem, en de goddelozen niet helpt en hen eeuwig straft in een vreselijke omgeving?

Calvijn en Luther verschilden van mening over het moment waarop God de uitverkiezing heeft bedacht. Was dat al voor de grondlegging van de wereld, voordat de mens in zonde viel?

Of pas na de zondeval?

Rond deze vragen zijn jarenlang discussies gevoerd over de dubbele predestinatie (Calvijn) en de enkelvoudige predestinatie (Luther). Dordt sluit in art. 1.6 aan bij de dubbele predestinatie, omdat het daarin spreekt over een eeuwig besluit. De Nederlandse Geloofsbelijdenis verwerpt impliciet de dubbele predestinatie en kiest voor de enkelvoudige predestinatie.

Maar hoe het ook zij, op dit moment is er grote overeenstemming bereikt. Loonstra schrijft:

In de huidige gereformeerde theologie wordt de gedachte dat de mensen wel moesten zondigen omdat God dat zo heeft bepaald en gearrangeerd, verworpen. Dat betekent wel, dat zondigen weliswaar absurde en onverklaarbare, maar toch ook vrije keuze van de mens is geweest. De keuze was vrij niet in de zin dat de mensen zouden mogen doen wat ze willen, maar wel vrij in de betekenis dat zij een reële mogelijkheid hadden gehoorzaam te blijven of ongehoorzaam te worden. In dit opzicht is de gereformeerde theologie in de richting van Arminius opgeschoven. Zij heeft de vrijheidsopvatting die Arminius voor de mensen aannam, overgenomen voor de situatie in het paradijs. (blz. 102)

De dubbele predestinatie is zo een stille dood gestorven.

Tenminste, zo schat ik dat in. Omdat in discussies op bijvoorbeeld 'Geloof & wetenschap' van ForumC door afvalligen de dubbele predestinatie nog steeds aangehaald wordt om te onderstrepen dat God slecht is. Maar niet alleen dit punt wordt bekritiseerd. Een God die kan redden en het niet doet, is volgens afhakers en atheïsten eveneens een slechte God.

Maar daarover nu niet verder. Ze gaan uit van een achterhaalde visie die door de huidige gereformeerde theologie niet meer geleerd wordt.

In het boek van Loonstra gaat het over het verschil tussen Dordt en Arminius.

Ik ben getroffen door de duidelijkheid waarmee hij de verschillen tekent.

Dordt en Arminius baseren zij zich beiden op meerdere Bijbelteksten, juist daardoor wordt hun verschil van inzicht dieper. Want in principe horen teksten vanuit de Bijbel elkaar niet tegen te spreken.

Hun verschil van mening is mee daarom zo lastig, omdat we eigenlijk iedere tekst serieus moeten nemen. Selecteren van teksten op basis van een dogmatisch inzicht mag niet.

Zowel Dordt en Arminius gaan uit van de uitverkiezing, waarbij een klein deel van de mensheid behouden zal worden en een groter deel voor eeuwig gestraft zal worden.

Deze kijk op de uitverkiezing maakt dat het hierbij gaat om het eeuwig wel en wee.

Ik duid de uitverkiezing anders. Ik zie de uitverkiezing als een middel waardoor Jezus Christus tijdens de huidige eeuw een leersituatie creëert. En om als 'tussendoel' allen te redden die door de Vader aan Hem gegeven zijn.

9 Ik bid voor hen. Ik bid niet voor de wereld, maar voor de mensen die u mij hebt gegeven, omdat zij van u zijn <sup>10</sup> – alles wat van mij is, is van u, en alles wat van u is, is van mij – en omdat in hen mijn grootheid zichtbaar geworden is. (Johannes 17:9-10)

Aan het begin van de komende eeuw zullen alle graven opengaan en iedereen zal een onvergankelijk lichaam ontvangen. Dan volgt het laatste oordeel waarbij alle boeken zullen worden geopend en waarbij alles aan het licht zal komen. Jezus Christus zal dan rechtspreken en Hij zal daarbij de heiligen inschakelen. Vervolgens zal Hij de heiligen aanstellen als priesters en koningen.

Er volgt dan een heel proces en uiteindelijk zal het met iedereen goed aflopen. Na het oordeel volgt straf dan wel beloning. Na de straf volgt re-integratie en verzoening. Uiteindelijk zal iedereen zich onderwerpen aan Jezus Christus, iedereen zal zich voor Hem buigen en Hem loven. In iedereen zal het geloof zich vervolmaken en de weerstand tegen de zonde zal zo beklijven dat nooit meer iemand zal zondigen. Dat proces komt in hoofdstuk 5 aan de orde.

Deze afloop geeft een ander zicht op de uitverkiezing.

Omdat zowel Arminius als Dordt zich baseren op de eeuwenoude verkiezingsleer, verschilt hun toekomstperspectief enorm veel met de mijne. Ik geloof dat aan het begin van de komende eeuw het Messiaans vredelijk gestalte krijgt. Dan zal Jezus Christus vanuit het nieuwe Jeruzalem over de wereld gaan regeren en Hij zal alles en allen aan zich onderwerpen.

Om dit doel te bereiken zal Hij tijdens de komende eeuw nadrukkelijker zijn invloed uitoefenen dan dat Hij nu doet.

God bereikt altijd zijn doel. Al of geen zondeval, God bereikt zijn doel.

Zonder zondeval waren al Gods kinderen in leven gebleven. Aan het einde van het Messiaanse Vredelijk bereikt God hetzelfde einddoel.

God heeft dit voorzien en daarom schiep Hij de wereld zonder de mogelijkheid dat het Hem uit de hand zou kunnen lopen. Tijdens de Vrederaad hadden Vader, Zoon en heilige Geest alle mogelijke verstoringen voorzien en voor alle mogelijke scenario's een oplossing bedacht om hun gezamenlijk einddoel te halen. Dat gaat lukken, omdat Jezus Christus daarvoor zijn leven over had.

## 2. God is soeverein, maar anders dan geacht.

God is liefde. God is zeer goed. Hij is almachtig en Hij kan alles naar zijn hand zetten. Hij heeft het absolute en exclusieve recht om zijn macht uit te oefenen. Gods eigenschappen beperken zijn bewegingsvrijheid. Hij wil en zal niets doen dat tegen zijn eigen beweegreden ingaat. God zal altijd liefdevol handelen.

God is de waarheid en daarom kan Hij niet liegen. God heeft aan de mens beloften gegeven die Hij niet zal breken. In de Bijbel worden alle uitverkorenen voorgesteld als Jezus' bruid. God haat de echtscheiding en daarom zal Hij zijn bruid eeuwig trouw blijven. In het Oude Testament wordt dit in beeld gebracht door Gods omgang met zijn volk. Er kan tijdelijk een verwijdering ontstaan, de ballingschap, maar God laat het daar nooit bij zitten. Zijn volk is hem heilig. In het Nieuwe Testament belooft God dat héél Israël zal worden gered. (Romeinen 11:26) Deze belofte laat zien dat God zijn heilsplan hoe dan ook verwerkelijkt.

Terugkijkend mogen we vaststellen dat God zich al met de moederbelofte vastlegt. Hij spreekt daarin tot Adam en Eva, maar in hen spreekt Hij zijn 'bruid' aan. God zal ervoor zorgen dat satan verslagen wordt en dat daardoor de hele kosmos, al het geschapene, zal worden gered. In de belofte naar Abraham, Isaak en Jakob gaat God nog verder. Hij belooft hen dat Hij door iemand uit hun nageslacht alle volken zal redden. In het Oude Testament is deze belofte als een wens geformuleerd. Nadat Jezus de satan heeft overwonnen, wordt in het Nieuwe Testament deze belofte als een hard gegeven gepresenteerd. Voor het verstaan van de Bijbel is deze belofte cruciaal. Hij wordt dan ook meerdere keren in de Oude Testament genoemd en tweemaal in het Nieuwe Testament.

Nu heeft de Schrift voorzien dat God ook andere volken door geloof zou aannemen en daarom aan Abraham verkondigt: 'In jou zullen alle volken gezegend worden.' (Galaten 3:8)

God is liefdevol en almachtig en dus in staat om alle volken te redden. In die zin is Hij soeverein. Hij kan genadig zijn, maar eigenlijk niet zondermeer. Jezus Christus moest daarvoor eerst zijn offer brengen en satan verslaan. De Boze moest eerst uit de weg worden geruimd, voordat alle volken genadig gered kunnen worden. In principe heeft Jezus de satan overwonnen, maar nog niet helemaal. Aan het einde van de huidige eeuw met een overbrugging tot aan het begin van de komende eeuw zal satan losgelaten worden. Dan zal hij veel volken weten te verleiden. Pas daarna zal satan definitief uitgeschakeld worden en worden afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel. (Openbaring 20:10)

God kan en wil zijn eigen regels niet overtreden. God kon niet zomaar de zonde van Adam en Eva door de vingers zien. Er moest recht worden gedaan en tevens moesten de mensen het verschil tussen goed en kwaad gaan leren inzien. Daar was een opleidingstraject voor nodig om dit te realiseren. Tijdens de huidige eeuw zitten we daar middenin. Het kwade is alom aanwezig, terwijl wij in staat worden gesteld om voor het goede te kiezen. Met vallen en opstaan kunnen we daardoor zicht krijgen op het goede en het kwade.

God heeft geen vrije wil, omdat Hij zich gebonden weet aan het plan dat Hij met de mensheid voor ogen heeft. Omdat de mens naar Gods beeld geschapen heeft, heeft de mens ook geen vrije wil. De mens kan niet vrij kiezen, maar heeft wel enige speelruimte gekregen om te kiezen. Dat zien we met name vóór de zondeval als God de mens verbiedt om de eten van de boom van het goede en kwade. (Genesis 3:2-3) Die keus kon de mens maken. Hij wilde meer dan God hem toestond en gehoorzaamde Hem niet. De mens bezweek voor de verleiding, omdat Hij meer wilde.

Bij een soeverein vorst weet je eigenlijk nooit waar je precies aan toe bent. Hij kan de noodtoestand uitroepen en decreten uitvaardigen. Hij kan willekeurig tegenstanders gevangen nemen en minder welgevalligen aan de kant schuiven.

Zo is God niet. Hij heeft zich aan ons geopenbaard en Hij houdt woord. Hij is volmaakt en Hij weet waar al zijn plannen op uit lopen. Hij weet dat ondanks de zondeval alles weer zeer goed zal worden.

Een soeverein is onnavolgbaar en hij doet wat hij wil.

We zagen dat God heel anders is. Hij is perfect en liefdevol en handelt overeenkomstig volmaakte principes. Hij is 'grotendeels' kenbaar voor al zijn volgelingen, omdat Hij alles wat wij op dit moment moeten weten aan de zijnen in en door zijn Woord bekend heeft gemaakt.

Toch staat er in de Bijbel dat God ondoorgrondelijk is en zijn wegen onbegrijpelijk. Zo lezen we dat onder ander in Romeinen:

<sup>33</sup> Hoe onuitputtelijk zijn Gods rijkdom, wijsheid en kennis, hoe ondoorgrondelijk zijn oordelen en hoe onbegrijpelijk zijn wegen.<sup>34</sup> 'Wie kent de gedachten van de Heer, wie was ooit zijn raadsman?'<sup>35</sup> Wie heeft hem iets gegeven dat door hem moest worden terugbetaald?' <sup>36</sup> Alles is uit hem ontstaan, alles is door hem geschapen, alles heeft in hem zijn doel. Hem komt de eer toe tot in eeuwigheid. Amen. (Romeinen 11:33-36)

Paulus is de schrijver van de Romeinenbrief. Aan Hem is minder geopenbaard dan aan Johannes, de schrijver van het laatste Bijbelboek Openbaring. Johannes kreeg zo meer te weten dan Paulus.

En wij beschikken over de hele Bijbel, dus weten wij voldoende.

Vandaar dat we de laatste informatie die God ons gaf, zeker moeten bestuderen.

Ondanks de zondeval komt alles weer goed. Dat heeft God voorafgaand aan de schepping tijdens het Vrederaad bepaald. In het volgende hoofdstuk gaan we daar verder op in.

### 3. Tijdens de Vrederaad legt God zijn einddoel vast

Voorafgaand aan de schepping hebben God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest hun gezamenlijk beoogde doel onder ogen gezien. Zij hebben met elkaar in grote saamhorigheid overlegd en hebben alle aspecten van hun voornemen met elkaar doorgesproken.

Ik geloof dat zij daarbij aandacht hebben besteed aan de grote lijnen en niet alles tot in het detail hebben willen doordenken. Binnen de gestelde kaders overzagen zij dat er miljarden scenario's mogelijk waren. Scenario's waarbij alles goed zou gaan en scenario's waarbij de mens in zonde zou vallen. Vooral voor die laatste scenario's is een oplossing gezocht tijdens de vrederaad.

De Zoon heeft zich beschikbaar gesteld om in dat geval alles recht te gaan zetten. Hij zou dan naar de wereld gaan om de mens weer op het rechte spoor te zetten. Hij zou dan de gebroken relatie herstellen door verzoening te doen en de mens vrij te kopen uit de situatie waarvoor hij op een domme manier had gekozen.

Met of zonder zondeval gaat God zijn doel bereiken. Alleen de zondeval geeft oponthoud, het is een verstoring. Maar afgezet op Gods tijdsschaal is het slechts een rimpel, die nadat de nieuwe hemel en aarde verder zullen zijn uitgebouwd, op een gegeven moment vergeten zal worden.

De zondeval is een 'vreemde eend', die goed gemist had kunnen worden.

Maar ondanks de zondeval bereikt God zijn vooraf beoogde doel.

Dat betekent dat de zondeval uiteindelijk geen nadelige sporen zal achterlaten.

God zal de hele kosmos herstellen. De aarde is tussen de miljarden sterrenstelsels eigenlijk verwaarloosbaar klein. Maar juist op de aarde schiep God de kroon van zijn schepping, de mens.

Om die kroon van de schepping heeft Jezus Christus zijn leven gegeven, om daardoor de dood te overwinnen en via die weg ervoor te zorgen dat iedereen zal opstaan uit de dood.

Na de opstanding uit de dood volgt het laatste oordeel en daarna zal het nooit meer fout gaan.

Iedereen zal leren van de gemaakte fouten, zodat uiteindelijk elke knie zich zal buigen en God zal loven.

Tijdens de vrederaad, ook wel 'verbond des vredes' genoemd, hebben de Vader, Zoon en Heilige Geest een volmaakt plan uitgedacht dat voor elk mogelijk scenario een goede oplossing biedt.

Dit vrederaad berust voornamelijk op de volgende teksten:

<sup>4</sup> In Christus immers heeft God, voordat de wereld gegrondvest werd, ons vol liefde uitgekozen om voor hem heilig en zuiver te zijn, <sup>5</sup> en hij heeft ons naar zijn wil en verlangen voorbestemd om in Jezus Christus zijn kinderen te worden, <sup>6</sup> tot eer van de grootheid van Gods genade, ons geschonken in zijn geliefde Zoon. (Efeziërs 1: 4-6)

<sup>16</sup> Er staat immers geschreven: 'Wees heilig, want ik ben heilig.' <sup>17</sup> En aangezien u hem die iedereen beoordeelt naar zijn daden, zonder aanzien des persoons, Vader noemt, moet u tijdens uw leven als vreemdeling ook ontzag voor hem hebben. <sup>18</sup> U weet immers dat u niet met zoiets vergankelijks als zilver of goud bent vrijgekocht uit het zinloze leven dat u van uw voorouders had geërfd, <sup>19</sup> maar met kostbaar bloed, van een lam zonder smet of gebrek, van Christus. <sup>20</sup> Al voor de grondvesting van de wereld is hij door God uitgekozen, en nu is hij, aan het einde van de tijd, verschenen omwille van u. (1 Petrus 1: 16-20)

Zonder aanzien des persoons kijkt God naar zijn schepselen. Hij heeft hen in principe allen evenveel lief, omdat Hij volmaakt is.

In Gods plan neemt Jezus Christus in zijn hoedanigheid als Vredenvorst (Jesaja 9:5) een cruciale plaats in. Tijdens zijn komst in de wereld voorzegde de engelen al zingend dat de 'vrede op aarde' gekomen was.

<sup>14</sup> 'Eer aan God in de hoogste hemel en vrede op aarde voor alle mensen die hij liefheeft.' (Lucas 2: 14)

Die vrede is met de komst van de Vredevorst in principe in de wereld gekomen, al zal deze nog verder worden uitgewerkt. Inmiddels heeft deze Vredevorst satan in principe verslagen en na zijn terugkomst zal Hij hem definitief uit de weg ruimen.

Daarna volgt het laatste oordeel als aanzet waardoor deze Vredevorst alles recht zal zetten.

Jezus Christus zal alles en iedereen aan zich onderwerpen, waarna Hij het koningschap zal overdragen aan God, de Vader.

<sup>22</sup> Zoals wij door Adam allen sterven, zo zullen wij door Christus allen levend worden gemaakt. <sup>23</sup> Maar ieder op de voor hem bepaalde tijd: Christus als eerste en daarna, wanneer hij komt, zij die hem toebehoren. <sup>24</sup> En dan komt het einde en draagt hij het koningschap over aan God, de Vader, nadat hij alle heerschappij en elke macht en kracht vernietigd heeft. <sup>25</sup> Want hij moet koning zijn totdat 'God alle vijanden aan zijn voeten heeft gelegd'. <sup>26</sup> De laatste vijand die vernietigd wordt is de dood, <sup>27</sup> want er staat: 'Hij heeft alles aan zijn voeten gelegd.' Wanneer er 'alles' staat, is dat natuurlijk uitgezonderd degene die alles aan hem onderwerpt. <sup>28</sup> En op het moment dat alles aan hem onderworpen is, zal de Zoon zichzelf onderwerpen aan hem die alles aan hem onderworpen heeft, opdat God over alles en allen zal regeren. (1 Korintiërs 15:22-28)

Met deze laatste geopenbaarde actie door Jezus Christus keert de volmaakte vrede terug in de hele kosmos. Eigenlijk begint dan pas de nieuwe hemel en de nieuwe aarde waar geen jammerklacht en geen pijn meer zal zijn.

<sup>4</sup> Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want wat er eerst was is voorbij.' (Openbaring 21:4)

Met de komst van het nieuwe Jeruzalem (Openbaring 21:2) begint het Messiaans Vrederijk, wat zal uitlopen op de volmaakte vrede. Maar tijdens dat Messiaans Vrederijk zal ook het laatste oordeel plaatsvinden, als opstap om de hele voorgeschiedenis tijdens de huidige eeuw op een rechtvaardige manier af te wikkelen en alles recht te zetten.



#### 4. God kiest uit om goed en kwaad aan te wijzen

Na het eten van de boom van goed en kwaad schaamden Adam en Eva zich voor elkaar. Ze ontdekten dat ze fout gehandeld hadden.

Even later sprak God hen daarop aan en bevestigde hun eerste inschatting. Ze hadden ontdekt dat ze naakt waren als gevolg van het eten van de verboden boom. Ze waren God ongehoorzaam geweest. In de eerste confrontatie na deze alles verwoestende actie wijst God hen op de consequenties. Maar tegelijkertijd toont Hij hen de uitweg door met de 'moederbelofte' te komen.

Op de aangekondigde straf volgt uitzicht op heling. God gaat het goed maken.

God gaat met de mens een opvoedingstraject in, waarbij de mens het goede van het kwade moet leren onderscheiden.

God geeft richting aan dit proces door het kwade te straffen en het goede te belonen.

Zo kwamen al direct na de zondeval Kaïn en Abel tegenover elkaar te staan.

God sprak Kaïn aan met de woorden:

*<sup>6</sup> De HEER vroeg hem: 'Waarom ben je zo kwaad, waarom kijk je zo donker? <sup>7</sup> Handel je goed, dan kun je toch iedereen recht in de ogen kijken? Handel je slecht, dan ligt de zonde op de loer, begerig om jou in haar greep te krijgen; maar jij moet sterker zijn dan zij.' (Genesis 4:6-7)*

God roept Kaïn op om sterk te zijn om de op de loer liggende zonde weg te doen. God zal daarin Kaïn bijstaan, want God vraagt doorgaans alleen iets wat met zijn hulp mogelijk is.

Maar het liep anders. Kaïn sloeg zijn broer Abel dood.

De HEER sprak daarop Kaïn aan en vervloekte hem. (Genesis 4: 11 e.v.)

Na de zondeval krijgt de zonde steeds meer vat op mensen.

Het zicht op goed en kwaad verdwijnt steeds meer.

God grijpt in door goed en kwaad tegenover elkaar te zetten.

Daarvoor kiest Hij mensen uit.

Hij stelt Abraham tegenover Lot, Isaak tegenover Ismaël, Jakob tegenover Esau en Jozef tegenover Juda. God gaat een verbond met Abraham en zijn nageslacht aan en laat dit zien door hen een voorkeursbehandeling te geven. Hij is hen trouw en nabij. Hij gaat met hen een relatie aan en zoekt hen op.

In het bijzonder zegent Hij hen als ze het goede doen, maar Hij straft hen als ze kwaad doen.

Via die weg leert God ons het goede van het kwade te onderscheiden.

Maar ook dan is dat nog niet eenvoudig, want God wijst het goede en het kwade niet precies aan.

Neem het verhaal van Jakob en Esau. Jakob bedroog zijn vader, op aanraden van zijn moeder Rebekka. (Genesis 27 e.v.) Maar hoe kon die situatie ontstaan? De HEER had Rebekka laten weten dat de oudste de jongste zou dienen.

*<sup>23</sup> De HEER zei tegen haar:  
'Twee volken zijn er in je schoot,  
volken die uiteengaan nog voor je hebt gebaard.  
Het ene zal machtiger zijn dan het andere,  
de oudste zal de jongste dienen.' (Genesis 25:23)*

Heeft Rebekka dit gedeeld met Jakob en hebben zij dit hun kinderen voorgehouden? Of heeft Jakob het woord van de HEER aangehoord en verworpen? Bleef hij ondanks Gods woorden zijn voorkeur geven aan zijn zoon Esau? Terwijl God juist naar de zwakke omziet!

Bij Jozef en Juda ligt het wél duidelijk. Jozef ontvlucht de vrouw van Potifar. (Genesis 39: 7 e.v.) Juda pleegt incest met zijn schoondochter die zich uitgaaf als prostituee. (Genesis 38)

De geschiedenis van Israël laat zich samenvatten in twee zinnen:  
Gehoorzaamheid en rechtvaardigheid brachten zegeningen.  
Ongehoorzaamheid en zondigheid brachten vervloeking.

God volvoert zijn heilsplan via Zijn verbond, via de uitverkiezing.  
Maar een belangrijk bijkomend aspect van de uitverkiezing is dat God ons zo laat zien wat goed en kwaad is. Daarom is dit ook allemaal opgeschreven.

<sup>11</sup> Wat hun overkomen is, moet ons tot voorbeeld strekken; het is geschreven om ons, voor wie de tijd ten einde loopt, te waarschuwen. <sup>12</sup> Laat daarom iedereen die denkt dat hij stevig overeind staat oppassen dat hij niet valt. <sup>13</sup> U hebt geen beproevingen te doorstaan die niet voor mensen te dragen zijn. God is trouw en zal niet toestaan dat u boven uw krachten wordt beproefd: hij geeft u mét de beproeving ook de uitweg, zodat u haar kunt doorstaan. (1 Korintiërs 10: 11-13)

<sup>4</sup> Alles wat vroeger is geschreven, is geschreven om ons te onderwijzen, opdat wij door te volharden en door troost te putten uit de Schriften zouden blijven hopen. <sup>5</sup> Moge God, die ons doet volharden en ons troost geeft, u de eensgezindheid geven die Christus Jezus van ons vraagt. <sup>6</sup> Dan zult u eendrachtig en eenstemmig lof brengen aan de God en Vader van onze Heer Jezus Christus. (Romeinen 15: 4-6)

Het Oude Testament tekent ons goede en slechte koningen, goede priesters en slechte priesters, goede profeten en slechte profeten. Kijk maar eens naar de verschillen tussen Saul en David, Eli en Samuel, Elia en Jona.

Ook de verschillen tussen het Tweestammenrijk en het Tienstammenrijk spreken boekdelen. God gaat na de ballingschap met het Tweestammenrijk verder.

In al die verhalen mogen we Gods verkiezende hand terugzien. Hij ontvouwt daarin zijn heilsplan, maar ondertussen houdt Hij ons een spiegel voor. Hij leert ons oog te krijgen voor goed en kwaad.

## 5. Uitverkiezing is een middel, geen doel

God koos Zijn volk Israël uit, met het oog op alle volken. Tijdens de oudtestamentische periode zien we daar al iets van omdat meerdere buitenstaanders zich bij het volk Israël hebben mogen aansluiten.

In het Nieuwe Testament lezen we dat God zijn uitverkiezing verbreedt tot alle uitverkorenen, tot allen die God de Vader aan Zijn Zoon geeft.

<sup>4</sup> In Christus immers heeft God, voordat de wereld gegrondvest werd, ons vol liefde uitgekozen om voor hem heilig en zuiver te zijn, <sup>5</sup> en hij heeft ons naar zijn wil en verlangen voorbestemd om in Jezus Christus zijn kinderen te worden, <sup>6</sup> tot eer van de grootheid van Gods genade, ons geschonken in zijn geliefde Zoon. (Efeziërs 1: 4-6)

<sup>28</sup> En wij weten dat voor wie God liefhebben, voor wie volgens zijn voornemen geroepen zijn, alles bijdraagt aan het goede. <sup>29</sup> Wie hij al van tevoren heeft uitgekozen, heeft hij er ook van tevoren toe bestemd om het evenbeeld te worden van zijn Zoon, die de eerstgeborene moest zijn van talloze broeders en zusters. <sup>30</sup> Wie hij hiertoe heeft bestemd, heeft hij ook geroepen; en wie hij heeft geroepen, heeft hij ook vrijgesproken; en wie hij heeft vrijgesproken, heeft hij nu al laten delen in zijn luister. (Romeinen 8: 28-30)

<sup>5</sup> Zo is ook nu een klein deel over dat God uit genade uitgekozen heeft. <sup>6</sup> Maar wanneer ze uit genade zijn uitgekozen, dan is dat niet omdat ze de wet naleven, want in dat geval zou de genade geen genade meer zijn. (Romeinen 11:5)

<sup>1</sup> Van Paulus, dienaar van God, apostel van Jezus Christus, met de opdracht om Gods uitverkorenen tot geloof te brengen en tot de kennis van de ware vroomheid, <sup>2</sup> die hoop geeft op het eeuwige leven dat God, die niet liegt, vóór alle tijden heeft beloofd. (Titus 1: 1-2)

<sup>1</sup> Zo sprak hij. Daarna sloeg Jezus zijn ogen op naar de hemel en zei: ‘Vader, nu is de tijd gekomen, toon nu de grootheid van uw Zoon, dan zal de Zoon uw grootheid tonen. <sup>2</sup> Hij heeft van u macht over **alle** mensen ontvangen, de macht om **iedereen** die u hem gegeven hebt het eeuwige leven te schenken. <sup>3</sup> Het eeuwige leven, dat is dat zij u kennen, de enige ware God, en hem die u gezonden hebt, Jezus Christus. (Johannes 17:1-3)

De uitverkiezing is een proces, telkens worden er nieuwe uitverkorenen aan toegevoegd.

Al voor de grondlegging van de wereld heeft God dit aspect van zijn heilsplan voorzien, dat zou worden uitgerold in een van de scenario's waarbij de mens in zonde zou vallen.

Dit proces loopt door tot aan het einde van de huidige eeuw en de komende eeuw.

Aan het einde van de huidige eeuw bereikt de uitverkiezing zijn ‘tussendoel’. Dan is het aantal uitverkoren compleet waarmee God, vanaf de jongste dag, van start wil gaan met het Messiaans Vrederijk.

Dan zal het nieuwe Jeruzalem zijn neergedaald en alle uitverkoren zullen zich bevinden binnen de muren van die stad, de geliefde stad en in het kamp van de heiligen. (Openbaring 20:9a)

Het ‘tussendoel’ is te beschouwen als het middel om het einddoel te bereiken.

Het einddoel is dat Jezus Christus alles en allen aan zich zal onderwerpen en daarna zijn compleet afgeronde werk aan zijn Vader zal overdragen.

Tijdens het Messiaans Vrederijk zullen alle onheiligen gewonnen moeten worden voor Christus, nadat alles is rechtgezet.

Eerst zal alles aan het licht komen om voor ieder dan wel vrijspraak en beloning dan wel veroordeling en straf te bepalen.

Van de opgelegde straffen zal iedereen iets leren. Iedereen zal zo een gruwelijke hekel ontwikkelen voor alles wat met zonde te maken heeft.

Gedurende de komende eeuw zal Jezus Christus de hogepriester zijn voor allen. Hij zal dan voortdurend alles in het werk stellen om de relatie tussen God en mensen te herstellen en dagelijks te vernieuwen.

Jezus Christus zal dit niet alleen doen, Hij zal daarbij de heiligen inschakelen.

<sup>19</sup> Die hoop is als een betrouwbaar en zeker anker voor onze ziel, en gaat ons voor tot voorbij het voorhangsel, <sup>20</sup> waar Jezus als voorloper al is binnengegaan, ten behoeve van ons: hij is hogepriester voor eeuwig, zoals ook Melchisedek dat was. (Hebreeë 6:19-20)

<sup>10</sup> U hebt voor onze God uit hen een koninkrijk gevormd en hen tot priesters gemaakt. Zij zullen als koningen heersen op aarde.' (Openbaring 5:20)

<sup>6</sup> Gelukkig en heilig zijn zij die deelhebben aan de eerste opstanding. De tweede dood heeft geen macht over hen. Zij zullen priester van God en van de messias zijn en duizend jaar lang samen met hem heersen. (Openbaring 20:6)

De heiligen zullen opstaan tijdens de jongste dag en de tweede dood zal geen vat meer op hen krijgen. Zij zullen priester van God worden en samen met de Messias duizend jaar lang heersen. Waarschijnlijk zal het Messiaans Vrederijk meer dan duizend jaar duren, omdat de huidige periode van 'duizend' jaar – vanaf Jezus' hemelvaart tot aan zijn terugkomst – eveneens langer duurt.

## 6. Welke teksten worden door Dordt genegeerd.

In het boek “Willen en voelen en uitverkiezing” van Bert Loonstra worden meerdere teksten aangehaald waarmee Arminius zijn ideeën heeft onderbouwd. De meeste van die teksten komen in de Dordtse Leerregels niet aan bod en zijn dan ook niet weerlegd.

Ik noem eerst diverse teksten uit de brieven van Paulus (uit hoofdstuk 8 overgenomen) waaruit is af te leiden dat geloofsafval mogelijk is:

<sup>15</sup> Als u dus uw broeder of zuster kwetst door wat u eet, handelt u niet langer overeenkomstig de liefde. Laat hen voor wie Christus gestorven is niet verloren gaan door het voedsel dat u eet. (Romeinen 14:15)

<sup>20</sup> Breek het werk van God niet af omwille van wat u eet. Weliswaar is alle voedsel rein, maar het is verkeerd om iets te eten dat iemand aanstoet geeft. (Romeinen 14:20)

<sup>11</sup> Zo gaat de zwakke door uw kennis verloren, een broeder of zuster voor wie Christus gestorven is. (1 Korintiërs 8:11)

<sup>13</sup> Als ik dus door vlees te eten mijn broeder of zuster ten val breng, wil ik het nooit of te nimmer meer eten; dan breng ik hen niet ten val. (1 Korintiërs 8:13)

<sup>9</sup> Weet u niet dat wie onrecht doet geen deel zal hebben aan het koninkrijk van God? Vergis u niet. Ontuchtplegers noch afgodendienaars, overspeligen, schandknappen noch knapenschenders, <sup>10</sup> dieven noch geldwolven, dronkaards, lasteraars noch uitbuiters zullen deel hebben aan het koninkrijk van God. (1 Korintiërs 6:9-10)

<sup>16</sup> Ik zeg u dus: laat u leiden door de Geest, dan bent u niet gericht op uw eigen begeerten. <sup>17</sup> Wat wij uit onszelf najagen is in strijd met de Geest, en wat de Geest verlangt is in strijd met onszelf. Het een gaat in tegen het ander, dus u kunt niet doen wat u maar wilt. <sup>18</sup> Maar wanneer u door de Geest geleid wordt, bent u niet onderworpen aan de wet. <sup>19</sup> Het is bekend wat onze eigen wil allemaal teweegbrengt: ontucht, zedeloosheid en losbandigheid, <sup>20</sup> afgoderij en toverij, vijandschap, tweespalt, jaloezie en woede, gekonkel, geruzie en rivaliteit, <sup>21</sup> afgunst, bras- en slemppartijen, en nog meer van dat soort dingen. Ik herhaal de waarschuwing die ik u al eerder gaf: wie zich aan deze dingen overgeven, zullen geen deel hebben aan het koninkrijk van God. (Galaten 5:16-21)

<sup>30</sup> Maak Gods heilige Geest niet bedroefd, want hij is het stempel waarmee u gemerkt bent voor de dag van de verlossing. <sup>31</sup> Laat alle wrok en drift en boosheid varen, alle geschreeuw en gevloek, en alle kwaadaardigheid. <sup>32</sup> Wees goed voor elkaar en vol medeleven; vergeef elkaar zoals God u in Christus vergeven heeft. (Efeziërs 5:6-8)

<sup>19</sup> Doof de Geest niet uit <sup>20</sup> en veracht de profetieën niet die hij u ingeeft. <sup>21</sup> Onderzoek alles, behoud het goede<sup>22</sup> en vermijd elk kwaad, in welke vorm het zich ook voordoet. (1 Tessalonicenzen 5:19-21)

Bert Loonstra behandelt vervolgens in dit kader de brief aan de Hebreeënen (in zijn boek hoofdstuk 9) en wijst daarbij op de volgende teksten:

<sup>12</sup> Zie er dus op toe, broeders en zusters, dat niemand van u door een kwaadwillig, ongelovig hart afvallig wordt van de levende God, <sup>13</sup> maar wijs elkaar terecht, elke dag dat dit ‘vandaag’ nog geldt, opdat niemand van u halsstarrig wordt omdat hij door zonde verleid werd. <sup>14</sup> Want alleen als we tot het einde toe resoluut vasthouden aan ons aanvankelijk vertrouwen, blijven we deelgenoten van Christus. (Hebreeënen 3:12-14)

<sup>11</sup> Laten we dus alles op alles zetten om te kunnen binnengaan in die rust, en zo voorkomen dat ook maar iemand dit voorbeeld van ongehoorzaamheid volgt en te gronde gaat.  
(Hebreeën 4:11)

Deze teksten doen een appel op de gelovigen om vol te houden, om de geest niet te doven, om heilig te leven en anderen niet zo voor te leven dat zij mogelijk ten val komen.

Tenslotte wijst Loonstra nog op enkele teksten die aangeven dat God er alles aan gedaan heeft om mensen voor zich te winnen.

Mijn geliefde had een wijngaard,  
gelegen op vruchtbare grond.  
<sup>2</sup> Hij bewerkte de grond, haalde de stenen eruit  
en plantte een edele druivensoort.  
Hij bouwde er een wachttoren,  
hakte ook een perskuip uit.  
Hij verwachtte veel van zijn wijngaard,  
maar die bracht slechts wrange druiven voort.  
<sup>3</sup> Welnu, inwoners van Juda en Jeruzalem,  
spreek recht tussen mij en mijn wijngaard.  
<sup>4</sup> Wat kon ik meer aan mijn wijngaard doen,  
wat heb ik te weinig gedaan?  
Ik verwachtte zo veel van mijn wijngaard,  
waarom bracht hij slechts wrange druiven voort?  
(Jesaja 5:1b-4)

God roept velen, maar niet elke geroepene is uitverkoren. God schift de geroepenen en Hij laat toe dat valse profeten kunnen optreden. Ook ziet God met lede ogen toe dat de eerste liefde verdwijnt en blijft dan waarschuwen.

<sup>14</sup> Velen zijn geroepen, maar slechts weinigen uitverkoren.” (Matteüs 22:14)

<sup>37</sup> Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en stenigt wie naar haar toe zijn gestuurd! Hoe vaak heb ik je kinderen niet bijeen willen brengen zoals een hen haar kuikens verzamelt onder haar vleugels, maar jullie hebben het niet gewild. (Matteüs 23:37)

<sup>1</sup> Toch zijn er destijds onder het volk ook valse profeten opgetreden, en zo zullen er ook onder u dwaalleraren verschijnen. Ze zullen met verderfelijke ketterijen komen en zelfs de meester die hen heeft vrijgekocht verloochenen. Daarmee bewerken ze spoedig hun eigen ondergang.  
(2 Petrus 2:1)

Maar dit heb ik tegen u: u hebt de liefde van weleer opgegeven. <sup>5</sup> Bedenk van welke hoogte u gevallen bent. Breek met het leven dat u nu leidt en doe weer als vroeger. Anders kom ik naar u toe en neem ik, als u geen berouw toont, uw lampenstandaard van zijn plaats.  
(Openbaring 2:4-5)

## 7. Waarom negeren we nog steeds tal van teksten?

Iedereen leest de Bijbel met een bepaalde leesbril, uitgaande van een bepaalde vooronderstelling. Onze leesbril wordt gekleurd door de specifieke context, wat leidt tot een verschillende manier van lezen en interpreteren. Dit hoeft allemaal geen probleem te zijn, als we er ons maar van bewust zijn en elkaar erop bevragen.

Tijdens een conflict worden stellingen ingenomen om de tegenstander zo effectief mogelijk te bestrijden. Dan verdwijnen de nuances.

Ik krijg het gevoel dat zoiets heeft plaatsgevonden in de strijd tussen Dordt en Arminius.

Veel eerder is er een strijd geweest rond de alverzoening. De alverzoening is radicaal afgewezen. Ik heb de indruk dat als gevolg van die strijd nog steeds de teksten die 'mogelijk' de alverzoening onderbouwen, bij voorbaat min of meer worden genegeerd. In het verleden zijn verschillende van die teksten 'onschadelijk' gemaakt. Waar 'allen' staat, mag je ook 'allerlei' lezen. (1 Timoteüs 2:4)

Hieronder volgt een korte opsomming van teksten die aangeven dat God iedereen zal redden. Ik begin met de Christushymne van Jesaja 45:22-23 en Filippenzen 2:6-11)

<sup>22</sup> Keer terug naar mij en laat je redden,  
ook jullie aan de einden der aarde;  
want ik ben God, er is geen ander.  
<sup>23</sup> Ik heb bij mijzelf gezworen:  
Uit mijn mond komt gerechtigheid voort,  
een woord dat ik spreek wordt niet herroepen.  
Voor mij zal **elke knie** zich buigen  
en elke tong zal bij mij zweren.  
(Jesaja 45:22-23)

<sup>6</sup> Hij die de gestalte van God had, hield zijn gelijkheid aan God niet vast, <sup>7</sup> maar deed er afstand van. Hij nam de gestalte aan van een slaaf en werd gelijk aan een mens. En als mens verschenen, <sup>8</sup> heeft hij zich vernederd en werd gehoorzaam tot in de dood – de dood aan het kruis. <sup>9</sup> Daarom heeft God hem hoog verheven en hem de naam geschonken die elke naam te boven gaat, <sup>10</sup> opdat in de naam van Jezus **elke knie** zich zal buigen, in de hemel, op de aarde en onder de aarde, <sup>11</sup> en **elke tong** zal belijden: 'Jezus Christus is Heer,' tot eer van God, de Vader. (Filippenzen 2:6-11)

De teksten uit deze hymne worden veelvuldig bevestigd:

<sup>10</sup> Wie bent u dat u een oordeel velt over uw broeder of zuster? Wie bent u dat u neerziet op uw broeder of zuster? Wij zullen allen voor Gods rechterstoel komen te staan, <sup>11</sup> want er staat geschreven: 'Zo waar ik leef – zegt de Heer –, voor mij zal **elke knie** zich buigen, en elke tong zal God loven.' (Romeinen 14:10-11)

<sup>13</sup> **Elk schepsel** in de hemel, op aarde, onder de aarde en in de zee, alles en iedereen hoorde ik zeggen: 'Aan hem die op de troon zit en aan het lam komen de dank, de eer, de lof en de macht toe, tot in eeuwigheid.' (Openbaring 5:13)

<sup>22</sup> God schenkt vrijspraak aan **allen die in Jezus Christus geloven**. En er is geen onderscheid. <sup>23</sup> Iedereen heeft gezondigd en ontbeert de nabijheid van God; <sup>24</sup> en iedereen wordt uit genade, die niets kost, door God als een rechtvaardige aangenomen omdat hij ons door Christus Jezus heeft verlost. (Romeinen 3:22-23)

<sup>18</sup> Kortom, zoals de overtreding van één enkel mens ertoe heeft geleid dat allen werden veroordeeld, zo zal de rechtvaardigheid van één enkel mens ertoe leiden dat **allen** worden vrijgesproken en daardoor zullen leven. (Romeinen 5:18)

God wil iedereen behouden, maar enkel door het geloof in Jezus Christus.

<sup>3</sup> Dat is goed en welgevallig in de ogen van God, onze redder, <sup>4</sup> die **wil dat alle mensen** worden gered en de waarheid leren kennen. <sup>5</sup> Want er is maar één God, en maar één bemiddelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, <sup>6</sup> die zichzelf gegeven heeft als losgeld voor allen, als het getuigenis voor de vastgestelde tijd. (1 Timoteüs 2:3-6)

<sup>9</sup> De Heer is niet traag met het nakomen van zijn belofte, zoals sommigen menen; hij heeft alleen maar geduld met u, omdat hij wil dat **iedereen tot inkeer komt** en niemand verloren gaat. (2 Petrus 3:9)

Wat God wil, dat gebeurt. Gods wil is wet. Vandaar dat er veel teksten zijn die aangeven dat het inderdaad zover komt.

<sup>20</sup> Dan zal de Heer een tijd van rust (= het Messiaans Vrederijk) doen aanbreken en zal hij de messias zenden die hij voor u bestemd heeft. Dat is Jezus, <sup>21</sup> die in de hemel moest worden opgenomen tot de tijd aanbreekt waarover God van oudsher bij monde van zijn heilige profeten heeft gesproken en waarin **alles** zal worden hersteld. (Handelingen 3:21)

<sup>29</sup> De genade die God schenkt neemt hij nooit terug, wanneer hij iemand roept maakt hij dat niet ongedaan. <sup>30</sup> Zoals u God eens ongehoorzaam was, maar door hun ongehoorzaamheid Gods barmhartigheid hebt ondervonden, <sup>31</sup> zo zijn zij nu ongehoorzaam om door de barmhartigheid die u ondervonden hebt, ook zelf barmhartigheid te ondervinden. <sup>32</sup> Want God heeft ieder mens uitgeleverd aan de ongehoorzaamheid, opdat hij voor **ieder mens** barmhartig kan zijn. (Romeinen 11:29-32)

<sup>17</sup> Hij bestaat vóór alles en alles bestaat in hem.

<sup>18</sup> Hij is het hoofd van het lichaam, de kerk.

Oorsprong is hij,  
eerstgeborene van de doden,  
om in alles de eerste te zijn:

<sup>19</sup> in hem heeft heel de volheid willen wonen

<sup>20</sup> en door hem en voor hem alles met zich willen verzoenen,  
**alles** op aarde en **alles** in de hemel,  
door vrede te brengen met zijn bloed aan het kruis.  
(Kolossenzen 1:17-20)

<sup>5</sup> Hij die op de troon zat zei: **'Alles maak ik nieuw!'** – Ik hoorde zeggen: 'Schrijf het op, want wat hier wordt gezegd is betrouwbaar en waar.' (Openbaring 21:5)

Ondanks deze belofte, staat enkele verzen verder:

<sup>8</sup> Maar voor hen die laf en trouweloos zijn geweest, die zich hebben ingelaten met gruwelijke dingen, met moord, ontucht, toverij of afgodendienst, voor allen die de leugen hebben gediend: hun deel is de vuurpoel met brandende zwavel, dat is **de tweede dood**.' (Openbaring 21:8)

Dit beeld komen we ook tegen nadat het nieuwe Jeruzalem is neergedaald. Na de neerdaling is het op de nieuwe aarde niet direct volmaakt. Diverse teksten geven dat aan.

<sup>27</sup> Maar alles wat verwerpelijk is en iedereen die zich met gruwelijke dingen en leugens inlaat, **komt de stad niet binnen**, alleen zij die in het boek van het leven staan, het boek van het lam. (Openbaring 21:27)



<sup>14</sup> Gelukkig zijn zij die hun kleren wassen: zij kunnen over de levensboom beschikken en zullen de stad door de poorten binnengaan.<sup>15</sup> **Buiten is de plaats** voor de honden die zich bezighouden met toverij en ontucht, met moord en afgodendienst, voor iedereen die de leugen koestert en ernaar handelt. (Openbaring 22:14-15)

Zo zien we dat aan het begin van het Messiaans Vrederijk lang niet alles volmaakt is. Buiten de poorten van het Nieuwe Jeruzalem bevinden zich de goddelozen. Dat beeld werd ook al in het Oude Testament zo getekend.

<sup>2</sup> Eens zal de dag komen dat de berg  
met de tempel van de HEER rotsvast zal staan,  
verheven boven de heuvels, hoger dan alle bergen.  
Alle volken zullen daar samenstromen,  
<sup>3</sup> machtige naties zullen zeggen:  
'Laten we optrekken naar de berg van de HEER,  
naar de tempel van Jakobs God.  
Hij zal ons onderrichten, ons de weg wijzen,  
en wij zullen zijn paden bewandelen.'  
Vanaf de Sion klinkt zijn onderricht,  
vanuit Jeruzalem (= het nieuwe Jeruzalem) spreekt de HEER.  
<sup>4</sup> Hij zal rechtspreken tussen de volken,  
over machtige naties een oordeel vellen.  
**Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers  
en hun speren tot snoeimessen.**  
Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk,  
geen mens zal meer weten wat oorlog is.  
<sup>5</sup> Nakomelingen van Jakob, kom mee,  
laten wij leven in het licht van de HEER.  
(Jesaja 2:2-5)

Ook de volken die nog nooit iets over Jezus Christus gehoord hadden, zoals de volken die voor Abraham leefden, zullen alsnog sprakeloos staan omdat ook zij het zullen zien en begrijpen.

<sup>13</sup> Ja, mijn dienaar zal slagen,  
hij zal groots zijn, hoog verheven in aanzien.  
<sup>14</sup> Zoals hij velen deed huiveren  
– zo gruwelijk, zo onmenselijk was zijn aanblik,  
zijn uiterlijk had niets meer van een mens –,  
<sup>15</sup> zo zal hij veel volken opschrikken,  
en koningen zullen sprakeloos staan.  
**En zij aan wie niets was verteld, zullen zien,  
zij die niets hadden gehoord, zullen begrijpen.**  
(Jesaja 52:13-15)

In het nieuwe Jeruzalem zal de levensboom aanwezig zijn om alsnog de volken te genezen.

<sup>2</sup> In het midden van het plein van de stad en aan weerskanten van de rivier stond een levensboom, die twaalf vruchten gaf, elke maand zijn eigen vrucht. **De bladeren van de boom brachten de volken genezing.** (Openbaring 22:2)

<sup>14</sup> Gelukkig zijn zij die hun kleren wassen: zij kunnen over **de levensboom** beschikken en zullen de stad door de poorten binnengaan. (Openbaring 22:14)

## 8. Het Messiaans Vrederijk begint met de jongste dag

Op de jongste dag komt de HEER terug en breekt er een nieuw tijdperk aan, het Messiaans Vrederijk. Waar de dag van de HEER in NGB-vertaling 1951 synoniem is met 'de jongste dag', vertaalt de NBV deze met 'de laatste dag'. (Johannes 6:39 e.v.)

De laatste dag van de huidige eeuw vloeit over in de jongste dag van komende eeuw. Het omvat de tijdspanne waarin Jezus terugkomt, de satan tijdelijk wordt losgelaten, de gelovigen Hem tegemoet gaan in de lucht, het nieuwe Jeruzalem neerdaalt, alle graven opengaan en iedereen een onvergankelijk lichaam ontvangt.

Al deze gebeurtenissen zullen snel na elkaar plaatsvinden. We weten niet precies hoelang het zal duren, maar de consolidatie van dit proces zal, denk ik, niet lang duren.

De dag van de HEER wordt het scharnierpunt in de tijd.

Voor die tijd gaat het van kwaad tot kwaad, wat aan het einde van de eindtijd een climax krijgt.

De eindtijd mogen we zien als de tijd tussen Jezus' hemelvaart en zijn terugkomst.

Net voor zijn terugkomst komt de grote verdrukking, maar zeker is dat niet. Want al de profetieën daarover zijn niet helemaal chronologisch. Dus het is zeker mogelijk dat Jezus vandaag nog terugkomt.

Na die tijd zal het steeds beter worden. Tijdens het Messiaans Vrederijk zal Jezus alles en allen aan Hem onderwerpen en uiteindelijk zal iedereen Hem erkennen als hun HEER en Hem loven.

De dag van de HEER wordt het scharnierpunt in de tijd, mee op basis van de volgende twee teksten:

<sup>15</sup> Wanneer jullie dus de "verwoestende gruwel" waarover gesproken is door de profeet Daniël, zien staan op de heilige plaats (lezer, begrijp dit goed), <sup>16</sup> dan moet iedereen in Judea de bergen in vluchten; <sup>17</sup> wie op het dak van zijn huis is moet niet naar beneden gaan om nog spullen te halen, <sup>18</sup> en wie op het land is moet niet terugkeren om zijn mantel te halen. <sup>19</sup> Wat zal het rampzalig zijn voor de vrouwen die in die tijd zwanger zijn of een kind aan de borst hebben! <sup>20</sup> Bid dat jullie niet in de winter zullen moeten vluchten en ook niet op sabbat. <sup>21</sup> Want het zal een tijd zijn van enorme verschrikkingen, zoals er sinds het ontstaan van de wereld tot nu nooit geweest zijn en er ook niet meer zullen komen. <sup>22</sup> En als die tijd niet verkort zou worden, dan zou geen enkel mens worden gered; maar omwille van de uitverkorenen zal die tijd worden verkort. <sup>23</sup> Als iemand dan tegen jullie zegt: "Kijk, dit is de messias," of: "Daar is hij," geloof dat dan niet. <sup>24</sup> Want er zullen valse messiassen en valse profeten komen, die indrukwekkende tekenen en wonderen zullen verrichten om ook Gods uitverkorenen zo mogelijk te misleiden. <sup>25</sup> Let op, ik heb jullie dit van tevoren gezegd. <sup>26</sup> Wanneer ze dus tegen jullie zeggen: "Kom mee, hij is in de woestijn," ga er dan niet heen, of als ze zeggen: "Kijk, hij is daarbinnen," geloof dat dan niet. <sup>27</sup> Want zoals een bliksemschicht vanuit het oosten weerlicht tot in het westen, zo zal ook de Mensenzoon komen. <sup>28</sup> Waar een lijk is, daar zullen de gieren zich verzamelen.

<sup>29</sup> Meteen na de verschrikkingen van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan geen licht meer geven, de sterren zullen uit de hemel vallen en de hemelse machten zullen wankelen. <sup>30</sup> Dan zal aan de hemel het teken zichtbaar worden dat de komst van de Mensenzoon aankondigt, en alle stammen op aarde zullen zich van ontzetting op de borst slaan als ze de Mensenzoon zien komen op de wolken van de hemel, bekleed met macht en grote luister. <sup>31</sup> Dan zal hij zijn engelen uitzenden, en onder luid bazuïngeschal zullen zij zijn uitverkorenen uit de vier windstreken bijeenbrengen, van het ene uiteinde van de hemelkoepel tot het andere. (Matteüs 24:15-31)

<sup>7</sup> Wanneer de duizend jaar voorbij zijn, zal Satan uit zijn gevangenis worden losgelaten. <sup>8</sup> Dan gaat hij eropuit om de volken aan de vier hoeken van de aarde, Gog en Magog, te misleiden. Hij brengt hen voor de strijd bijeen, een menigte zo talrijk als zandkorrels aan de zee. <sup>9</sup> Ze trekken op, over de hele breedte van de aarde, en omsingelen het kamp van de heiligen en de geliefde stad. Maar vuur daalt neer uit de hemel en verteert hen. <sup>10</sup> En de duivel, die hen misleidde, wordt in de poel van vuur en zwavel gegooid, bij het beest en de valse profeet. Daar zullen ze dag en nacht worden gepijnigd, tot in eeuwigheid. (Openbaring 20:7-10)

Ik denk dat wat hier in Matteüs geprofeteerd staat aan het einde van de huidige eeuw zal plaatsvinden.

De profetie uit Openbaring situeer ik aan het begin van de komende eeuw, mee omdat ik de 'geliefde stad' zie als het nieuwe Jeruzalem.

Dus satan zal tijdens het scharnierpunt in de tijd tijdelijk losgelaten worden. Allereerst om aan het einde van de huidige eeuw de verdrukking te laten toenemen. Daarna, na de neerdaling van het nieuwe Jeruzalem en nadat iedereen uit de dood is opgestaan en een onvergankelijk lichaam heeft ontvangen, draagt Satan bij aan de scheiding van de schapen en de bokken.

Voorafgaand aan het laatste oordeel worden eerst de schapen van de bokken gescheiden.

Het is zelfs zo dat Jezus Christus de heiligen zal inschakelen bij het laatste oordeel. Maar daarover in het volgende hoofdstuk meer.

In Openbaring kijken we in perspectief naar de toekomst. Daardoor zijn de diverse tijdsperioden moeilijk te onderscheiden.

Ik denk dat voor de jongste dag geldt, dat bij God één dag is als duizend jaar en duizend jaar als één dag. In dat geval beslaat de jongste dag wel duizend of meer jaren. Dan valt het Messiaans Vrederijk samen met de jongste dag.

Maar, kijkend met een ander perspectief, is de jongste dag ook op te vatten als de begindagen van het Messiaans Vrederijk.

Tijdens het Messiaans Vrederijk, tijdens de komende eeuw, zal niet alleen het laatste oordeel gevelde worden, maar zal Jezus alles en allen aan zich onderwerpen. Dat alles zal wel enige tijd vergen.

## 9. Het laatste oordeel

Tijdens het laatste oordeel zal alles aan het licht moeten komen om een rechtvaardig oordeel te kunnen vellen. Alle verzachtende omstandigheden, de mate waarin de eigen verantwoordelijkheid te dragen was, de goede en de kwade invloed van het milieu.

Jezus Christus zal als Rechter optreden, maar Hij zal ook de heiligen inschakelen bij de rechtspraak.

Zo zal het inzicht van de heiligen tijdens dit proces toenemen.

Zij zullen nog meer oog krijgen voor de eigen zwaktes en die van anderen.

Tijdens het laatste proces zullen de heiligen blijven bidden.

Waarschijnlijk zullen ze onder andere bidden: 'Vader, dank u dat u onze schulden vergaf, leer ons ook vergeven die ons iets schuldig zijn.'

Want ik denk dat alle heiligen zullen opstaan met een gezonde geest die tijdens het Messiaans Vrederijk nog verder vervolmaakt zal worden.

De rechtspraak tijdens het laatste oordeel zal daartoe bijdragen, omdat de hele wereldgeschiedenis als leerboek zal dienen. Jezus zal zelf daarin Gods hand aanwijzen. Iedereen zal zo meer inzicht krijgen in het goede en het kwade. De gevolgen van het kwade zullen zo steeds duidelijker worden, waardoor er een afkeer tegen elke zondige praktijk zal ontstaan.

Na dit proces zal de weerzin tegen de zonde zo groot zijn, dat niemand ooit meer zal zondigen.

Dat stadium wordt bereikt aan het einde van het Messiaans Vrederijk.

Tot aan dat moment kan men genezing vinden bij de levensboom, genoemd in Openbaring 22:2.

*² In het midden van het plein van de stad en aan weerskanten van de rivier stond een levensboom, die twaalf vruchten gaf, elke maand zijn eigen vrucht. De bladeren van de boom brachten de volken genezing. (Openbaring 22:2)*

Deze levensboom zal ook genezing brengen aan de volken.

Maar omdat die volken zich buiten de muren van het nieuwe Jeruzalem bevinden, zullen de heiligen naar die volken worden uitgezonden, als priesters, met in hun bagage bladeren van de levensboom.

God straft om te helen. Tijdens het laatste oordeel zal voor elke onheilige de straf bepaald worden en deze straf zal hij buiten de muren van het Nieuwe Jeruzalem moeten ondergaan.

Maar tijdens die bestraffing zullen de onheiligen niet aan hun lot worden overgelaten. Jezus Christus zal als hogepriester de heiligen instrueren en hen op de onheiligen afsturen met het evangelie.

Tevens zullen de heiligen als koningen over de volken gaan heersen, totdat Jezus Christus alles en allen onder zijn heerschappij heeft gebracht.

*¹⁰ U hebt voor onze God uit hen een koninkrijk gevormd en hen tot priesters gemaakt. Zij zullen als koningen heersen op aarde.' (Openbaring 5:10)*

De hoofdtaak van een priester is om de relatie tussen God en mens te herstellen. Ik denk dat Jezus Christus in de komende eeuw als hogepriester heel effectief zal zijn. Uiteindelijk zal iedereen zijn knie voor Hem buigen en Hem loven.

Artikel 37 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis geeft een ander beeld over het laatste oordeel.

Het laatste oordeel loopt uit op een definitieve scheiding, waarbij de goddelozen tot erkenning van hun schuld gebracht zullen worden door het getuigenis van hun eigen geweten. Zij zullen wel onsterfelijk worden, maar alleen om gepijnigd te worden in het eeuwige vuur.

Hierbij wordt vrijwel algemeen aangenomen dat het eeuwige vuur een altijd blijvend brandend vuur is, dat onafgebroken blijft branden, eeuw in eeuw uit.

Ik zie het anders. De straf wordt voltrokken tijdens de komende eeuw, tijdens het Messiaans Vrederijk. Dat rijk zal minstens duizend, zo niet enkele duizenden jaren, bestaan. Tijdens die

duizenden jaren zal die eeuwige straf voltrokken worden. Dus de 'eeuwige straf' interpreteer ik als een straf die in de 'komende eeuw' voltrokken wordt.

Ik geloof dat Jezus Christus in principe zowel de eerste als de tweede dood heeft overwonnen. Want we mogen immers nooit te klein denken over Jezus' offer. Jezus zal ook de (tweede) dood definitief overwinnen.

<sup>20</sup> Maar Christus is werkelijk uit de dood opgewekt, als de eerste van de gestorvenen. <sup>21</sup> Zoals de dood er is gekomen door een mens, zo is ook de opstanding uit de dood er gekomen door een mens. <sup>22</sup> Zoals wij door Adam allen sterven, zo zullen wij door Christus allen levend worden gemaakt. <sup>23</sup> Maar ieder op de voor hem bepaalde tijd: Christus als eerste en daarna, wanneer hij komt, zij die hem toebehoren. <sup>24</sup> En dan komt het einde en draagt hij het koningschap over aan God, de Vader, nadat hij alle heerschappij en elke macht en kracht vernietigd heeft. <sup>25</sup> Want hij moet koning zijn totdat 'God alle vijanden aan zijn voeten heeft gelegd'. <sup>26</sup> **De laatste vijand die vernietigd wordt is de dood.** <sup>27</sup> want er staat: 'Hij heeft alles aan zijn voeten gelegd.' Wanneer er 'alles' staat, is dat natuurlijk uitgezonderd degene die alles aan hem onderwerpt. <sup>28</sup> En op het moment dat alles aan hem onderworpen is, zal de Zoon zichzelf onderwerpen aan hem die alles aan hem onderworpen heeft, opdat God over alles en allen zal regeren. (1 Korintiërs 15:20-28)

<sup>14</sup> Toen werden de dood en het dodenrijk in de vuurpoel gegooid. Dit is de tweede dood: de vuurpoel. <sup>15</sup> Wie niet in het boek van het leven bleek te staan werd in de vuurpoel gegooid. (Openbaring 20:14-15)

Ik zie de tweede dood als een leven zonder Jezus Christus, waarbij de goddelozen zich buiten de muren van het Nieuwe Jeruzalem bevinden. Ze leven opnieuw in duisternis, totdat de heiligen als koningen en priesters over hen zullen gaan regeren. Dan zal er een proces worden ingezet van straf en heling.

Uiteindelijk zal het zover komen dat de volken helemaal tot bekering zullen komen en hun dank daarvoor zullen inbrengen in het Nieuwe Jeruzalem.

<sup>25</sup> De poorten zullen overdag nooit gesloten worden, en nacht zal het er niet meer zijn. <sup>26</sup> **De volken zullen in haar hun lof en eer komen betuigen.** <sup>27</sup> Maar alles wat verwerpelijk is en iedereen die zich met gruwelijke dingen en leugens inlaat, komt de stad niet binnen, alleen zij die in het boek van het leven staan, het boek van het lam. (Openbaring 20:25-27)

Iedereen die zich met gruwelijke dingen en leugens inlaat, komt de stad niet binnen. Alleen wie tot geloof komt, krijgt een nieuwe naam. Die nieuwe naam blijkt dan wel in het boek van het leven te staan. Al voor de grondlegging van de wereld. Dan mogen ook zij de stad betreden en hun lof en eer betuigen aan de HEER.

Zo komt er aan het einde van het Messiaans Vrederijk een moment waarop alles aan de Zoon onderworpen is. Daarna volgen er nieuwe fasen, eeuw in eeuw uit.

## 10. Het gelijk van Arminius en het gelijk van Dordt

In de huidige eeuw is er geloofsafval, in de komende eeuw niet meer.

Het gelijk van Arminius geldt met name voor de huidige eeuw, waarin God slechts een vol getal uitkiest. Waarbij de verkiezing gepaard gaat met strijd, met overwinnen en verliezen.

Sommigen die vroeger wel geloofden, gedoopt zijn en van harte belijdenis hebben afgelegd, verliezen op latere leeftijd hun geloof. Zij keren God de rug toe. Voor hen geldt:

<sup>26</sup> Wanneer we willens en wetens blijven zondigen nadat we de waarheid hebben leren kennen, is er geen enkel offer voor de zonden meer mogelijk, <sup>27</sup> en kunnen we niet anders dan huiverend wachten op het oordeel en op het vuur dat de tegenstanders gretig zal verslinden.<sup>28</sup> Voor wie de wet van Mozes naast zich neerlegt is er geen pardon; wanneer er ten minste twee getuigen een verklaring tegen hem afleggen, moet hij sterven. <sup>29</sup> Hoeveel zwaarder zal dan de straf niet zijn, denkt u, voor wie de Zoon van God vertrappt, het bloed van het verbond ontheiligt – terwijl hij erdoor geheiligt is – en de Geest van de genade veracht? <sup>30</sup> We kennen immers degene die gezegd heeft: ‘Het is aan mij om te wreken, ik zal vergelden,’ en ook: ‘De Heer zal oordelen over zijn volk.’ <sup>31</sup> Huiveringwekkend is het te vallen in de handen van de levende God! (Hebreeën 10:26-31)

Het gelijk van Dordt geldt met name de komende eeuw, omdat daar geen geloofsafval meer zal zijn. De heiligen hoeven niet meer bang te zijn voor de tweede dood.

<sup>11</sup> Wie oren heeft, moet horen wat de Geest tegen de gemeenten zegt. Wie overwint zal van de *tweede dood* geen schade ondervinden.” (Openbaring 2:11)

<sup>6</sup> Gelukkig en heilig zijn zij die deelhebben aan de eerste opstanding. De *tweede dood* heeft geen macht over hen. Zij zullen priester van God en van de messias zijn en duizend jaar lang samen met hem heersen. (Openbaring 20:6)

In Hebreeën 6 staat geschreven dat een tweede bekering onmogelijk is. Je zou dan haast moeten concluderen dat daarom niet iedereen behouden zal worden. Maar ik denk dat we deze tekst in zijn context moeten lezen en dat deze slechts geldig is voor de huidige eeuw. De toekomstige eeuw biedt een nieuw perspectief.

<sup>4</sup> Want wie ooit door het licht beschenen is, geproefd heeft van de hemelse gave en deel gekregen heeft aan de heilige Geest, <sup>5</sup> wie het weldadig woord van God en de kracht van de komende wereld ervaren heeft <sup>6</sup> en vervolgens afvallig is geworden, kan onmogelijk een tweede maal worden bekeerd, omdat zo iemand voor zichzelf de Zoon van God opnieuw kruisigt en aan bespottung blootstelt. (Hebreeën 6:4-6)

In de komende eeuw is binnen de muren van het nieuwe Jeruzalem de levensboom aanwezig die dient voor genezing van de volken.

<sup>2</sup> In het midden van het plein van de stad en aan weerskanten van de rivier stond een levensboom, die twaalf vruchten gaf, elke maand zijn eigen vrucht. De bladeren van de boom brachten **de volken** genezing. (Openbaring 22:2)

Uit deze tekst blijkt dat God in eerste instantie collectief denkt, aan gemeenschappen in hun totaliteit. In tweede instantie denkt God individueel, aan ieder persoon afzonderlijk.

Dit blijkt ook aan de belofte van Abraham, Isaak en Jakob, waarbij God aan alle volken denkt.

<sup>4</sup> Ik zal je zo veel nakomelingen geven als er sterren aan de hemel zijn en dit hele gebied aan hen geven, en **alle volken op aarde** zullen wensen zo gezegend te worden als jouw nakomelingen. <sup>5</sup> Want Abraham heeft naar mij geluisterd en zich gehouden aan wat ik hem opdroeg, aan mijn geboden, voorschriften en regels.’ (Genesis 26:4-5)

God kijkt eerst naar het collectief, daarna naar het individu. In de discussies rond de kinderdoop en de volwassendoop speelt dit ook. De kinderdoop staat in het teken van de opname in de gemeenschap van het Verbond. Bij de volwassendoop staat de aanname van het geloof door het individu centraal.

Dordt richt zich meer op het collectief, op de gemeenschap. Die gemeenschap moet gaaf blijven en daarom zal God niet toestaan dat er heiligen afvallen. Daarin heeft Dordt gelijk.

Alleen die gemeenschap van heiligen is tijdens de huidige eeuw allerminst een gaaf geheel. In de komende eeuw zal dat wel het geval zijn. De kerk zal dan één zijn, en vanuit het nieuwe Jeruzalem zal zij opereren tot aan de einden van de aarde. Jezus' gebed om eenheid zal dan vervuld worden. In die context zal er geen afval van heiligen meer zijn.

Ik geloof niet in de vrije wil, omdat elk individu waarden en normen vanuit zijn leefsituatie meekrijgt. Ieder individu ondergaat invloeden vanuit de groep waarin hij opgroeit.

Voor minderheidsgroepen is het dan ook veel moeilijker om een traditie vast te houden dan voor meerderheidsgroepen. Met name in het Oude Testament zien we het volk Israël worstelen met al die invloeden van buiten. Telkens faalde dat volk.

Tijdens de huidige eeuw blijft de beïnvloeding van buiten sterk, waardoor de kerk blijvend op de proef wordt gesteld.

In de komende eeuw zal dat heel anders zijn. De heiligen zullen dan vanuit het nieuwe Jeruzalem regeren, als eenheid. Het aantal goddelozen dat tot bekering zal komen zal alleen maar toenemen, omdat er geen afval van heiligen meer zal zijn.

Daardoor zal aan het einde van de komende eeuw de groepsdruk toenemen.

Uiteindelijk zal iedereen zich bekeren en van harte Jezus Christus gaan loven.

Dat is het perspectief dat tijdens het Messiaans Vrederijk bereikt zal gaan worden.

Binnen dit verhaal past de belofte dat geheel Israël behouden zal worden.

Waarschijnlijk zullen veel Israëlieten sleutelposities gaan innemen binnen het Messiaans Vrederijk.

Maar zeker is dat niet. Want we mogen niet gaan rekenen. Immers:

<sup>30</sup> Vele eersten zullen de laatsten zijn en vele laatsten de eersten. (Matteüs 19:22)

## 11. Hel en traditie

De uitverkiezing bepaalt het eeuwig wel en wee van alle mensen. Dat ligt al eeuwen vast in de christelijke leer en dat is tijdens de Reformatie duidelijk bevestigd.

Tijdens de Reformatie zaten de kerken vol. In die tijd schatten enkele reformatoren in dat wel 90% van de kerkgangers telkens naar de kerk kwamen om de hel te ontlopen.

De hel was iets vreselijks. Schilderijen uit die tijd tonen het gruwelijke van al die verschrikkingen.

Toen namen de mensen dat serieus.

Nu zijn er christenen die niet meer in de hel geloven, omdat het op gespannen voet lijkt te staan met Gods liefde. Een eeuwige helse straf is immers doelloos.

Ik geloof dat aan het begin van de jongste dag, als de graven opengaan en iedereen zal opstaan, de hel leeg raakt. De goddelozen zullen de hel verlaten om het laatste oordeel te ondergaan. Gedurende die periode zullen ze levend, getooid met een onvergankelijk lichaam, de verschrikkingen van de tweede dood ondervinden. Ze zullen in duisternis blijven leven totdat zij hun straf erop hebben zitten en zich vervolgens bekeren. Alleen door Jezus Christus te aanvaarden als HEER en Redder, zullen zij alsnog gered worden.

Wie op dit moment sterft, komt in de hemel of in de hel of raakt in zienslaap.

De hel is op dit moment te beschouwen als een tijd van voorarrest, waar al een deel van de straf zal worden voltrokken. Tijdens het laatste oordeel zal deze straf verdisconteerd worden in de straf die zal worden opgelegd. God zal rechtvaardig straffen.

Daarom is de hel na Jezus' overwinning op satan van karakter veranderd. Jezus heeft toen al de macht over de hel naar zich toe getrokken, zodat allen in de hel een rechtvaardige straf zullen ontvangen. Die rechtvaardige straf wordt dus nu deels voltrokken in de hel en in de komende eeuw afgerond tijdens het Messiaans Vrederijk.

Jezus heeft als geen ander gewaarschuwd voor de verschrikkingen van de hel. Dat heeft Hij gedaan om ons te laten weten waarvan Hij de mensheid verlost. Zonder Jezus' overwinning op satan zou iedereen die helse verschrikkingen eeuw in eeuw uit hebben moeten ondergaan.

Daarvan heeft Jezus de mensheid verlost. Nadat Hij satan definitief zal verslaan en af zal voeren naar de poel van vuur en zwavel, heeft satan zelfs over zijn eigen plek in het heelal geen enkele invloed meer. De hel zal dan leeg zijn.

Satan is de veroorzaker van doelloos geweld.

Bij Jezus Christus staat elke straf in het teken van het rechtzetten van scheefgroei. Het doel van Jezus Christus is om alle zonde uit de wereld te verbannen. Dat gaat Hem lukken, want aan het einde van het Messiaans Vrederijk zal ieder zich aan Hem hebben onderworpen en de weerzin tegen de zonde zal dan zo groot en algemeen zijn dat niemand ooit meer zal zondigen.

Neemt dit perspectief de klem weg om te gaan geloven?

Immers alles zal toch goed aflopen?

Wie iets steelt uit een winkel waarbij de kans op bestraffing 100% is, zal dat niet snel doen.

Zeker niet als die bestraffing het beoogde voordeel van de diefstal meer dan gedacht teniet doet.

Wie Jezus Christus afwijst, zal zeker zijn straf niet ontlopen.

Wie daardoor in de hel terecht komt, ook al is het slechts tot aan het begin van de jongste dag, zal zeker allerlei verschrikkelijke dingen ondergaan. Hij is niet te benijden.

Maar de bestraffing die tijdens het laatste oordeel bepaald zal worden, zal zeker niet soft zijn.

Want op een gegeven moment zal iedere dader zich met zijn slachtoffers moeten verzoenen en hen in de ogen kijken. Al het verkeerde zal onder ogen worden gezien en er zal onder spijtbetuigingen afstand van moeten worden gedaan.

De straf zal niet vaag en anoniem zijn, maar heel persoonlijk. Gericht op wat hier fout is geweest.



De traditie wordt gedragen door denkbeelden die moeilijk te veranderen zijn, omdat al die denkbeelden min of meer een zekere samenhang kennen.  
In de traditie liggen beelden over de hel verankerd.  
Ook al verschuiven die beelden in de tijd, bij orthodoxe gelovigen blijft de hel een schrikbeeld.  
Niemand heeft ooit de zin van de eeuwige straf kunnen omschrijven.  
Zou het echt tot eer van God kunnen zijn?

In het algemeen geldt dat alle volgers van Jezus Christus gezegend zullen worden, is het niet in de huidige eeuw dan zeker in de komende eeuw. Over het geheel gezien zal elke gelovige beloond worden.  
Voor zondaren geldt het tegenovergestelde. Wie doelbewust zondigt, zal zwaarder gestraft worden. Soms tijdens de huidige eeuw, anders in de hel en vervolgens na de jongste dag in de komende eeuw.  
Wie denkt voordeel te kunnen beleven aan zijn zondig gedrag, zal bedrogen uitkomen. Want uiteindelijk zal de bestraffing al dat voordeel te niet doen.

Traditionele denkbeelden veranderen slechts langzaam.  
Het hier bovenstaande nieuwe idee over uitverkiezing en de late-alverzoening verwoord ik al enkele jaren, maar tot nu toe krijg ik geen bijval.  
Toch baseer ik mijn idee op diverse bijbelteksten.  
Ik heb nota genomen van het feit dat het idee van de dubbele predestinatie na eeuwen niet meer door gereformeerden wordt aangehangen.  
Veranderingen van denkbeelden verlopen langzaam.  
Daar leg ik mij bij neer. Het kan niet anders.  
Tradities zijn taai.

## 12. Slotbeschouwing

God regeert alles en daarom heeft alles zin.

Tijdens de komende eeuw zullen we terug kunnen kijken naar de huidige eeuw en dan zullen we Gods hand in de hele geschiedenis ontdekken. God maakt geen fouten, dus ook zo'n verschrikking als de Holocaust zullen we dan gaan begrijpen.

We weten nu al dat alle mensen zullen opstaan, dus ook allen die tijdens de Holocaust om het leven zijn gekomen. Wat voor leven wacht hen?

Moeten we dat 'veiligheidshalve' maar open laten?

Of mogen we op Gods belofte afgaan, dat geheel Israël zal worden gered?

Als christenen belijden we dat God alles laat meewerken ten goede. (Zondag 10 en Romeinen 8.)

<sup>28</sup> En wij weten dat voor wie God liefhebben, voor wie volgens zijn voornemen geroepen zijn, alles bijdraagt aan het goede. (Romeinen 8:28)

Deze tekst geldt voor allen die God liefhebben, voor alle uitverkorenen.

Ik geloof dat God in de loop van de huidige en de komende eeuw iedereen zal uitkiezen. De een dus veel eerder dan de ander. Wie God eerder verkiest, krijgt daarmee een extra verantwoordelijkheid te dragen. Want God verkiest mensen om uiteindelijk alle mensen te kunnen bereiken.

Ik denk als we aan de einde van het Messiaans Vrederijk zullen terugkijken, gaan zien dat God ook voor hen die langere tijd goddeloos waren, ook alles heeft laten meewerken ten goede.

Ieder zal dan gaan inzien met welke zorg God hem heeft omgeven. Ook allen die in de Holocaust zijn omgekomen zullen hun dood gaan zien als een doorgang naar een nieuw leven, waarbij weliswaar het oude leven vroegtijdig ruw werd afgesloten, maar waarna God al het onterechte lijden heeft gecompenseerd. God is rechtvaardig.

God is goed. Daarom zal aan het einde van het Messiaans Vrederijk blijken dat al Gods daden goed zijn geweest. Al Gods daden hebben bijgedragen aan het totale herstel en vernieuwing van de hemel en de aarde.

Veel filosofen zijn gestruikeld over de uitverkiezing. Hoe kan een goede en almachtige God, die alle mensen kan redden, een groot aantal van hen verloren laten gaan?

Is God dan niet in zichzelf verdeeld?

Kennelijk is het redden van mensen goed, maar ook het *niet* redden van mensen!

Hoe kan dat?

Een God die de waarheid is, kan niet liegen!

God kan geen twee tegenovergestelde dingen, waarheid spreken en liegen!

Zou Hij dan wel kunnen redden en ook *niet* kunnen redden?

Ik denk dat tijdens de Vrederaad God de zondeval als een van de vele scenario's heeft voorzien en toen al besloten heeft iedereen te redden.

Na de zondeval had God met een nieuw universum kunnen beginnen en het oude in de handen van satan laten. Maar dan waren Adam en Eva voor eeuwig verloren geweest. Twee mensen te veel. Vandaar dat het verlossingwerk van Jezus Christus alle mensen omvat, omdat God heeft besloten de huidige aarde te herstellen en te vernieuwen. Gods kroon op de schepping, de mens, is daarbij een integrerend onderdeel. Niemand kan gemist worden, want alles moet zo worden als het zonder zondeval ook zou zijn geworden.

De zondeval zal als een verstoring vergeten worden en alle gevolgen zullen worden uitgewist. Alleen, door alles wat de mensen hebben meegemaakt zullen zij na het einde van het Messiaans Vrederijk nooit meer zondigen. Eeuw in eeuw uit zal alles volmaakt blijven, tot eer van God.

Loonstra heeft oog voor de eindtijd. Hij mist dit perspectief van het einde bij zowel Dordt als bij Arminius. Hij omschrijft dit perspectief al volgt:

Ten aanzien van het denken vanuit het einde is een spiritualiteit aan de orde die tot op heden in dit boek geen rol heeft gespeeld. Dat is de spiritualiteit van de toekomstverwachting. Die kan vanuit het eerste perspectief ook een belangrijke rol spelen, maar toch anders. Daar is vooral de persoonlijke verwachting vanuit de zekerheid dat God je in genade heeft aangenomen op grond van tekenen van het nieuwe leven die je in jezelf opmerkt als vrucht van het werk van de heilige Geest. In het perspectief van het einde is de toekomstverwachting minder beperkt tot het persoonlijke leven en meer gericht **op de volle vernieuwing van hemel en aarde, op vrede en gerechtigheid voor de nieuw wereld.** Die toekomstverwachting is ook van betekenis nu, omdat het leven uit het heil nú een voorlopen is van de gemeente op de totale relatie van het heil ooit. Wij zijn al van de aanklacht vrijgesproken. We hoeven daarop niet te wachten tot het laatste oordeel. Wij leven al door de heilige Geest. Wij leven al bij de wetenschap en in het vertrouwen dat onze Redder Heer is over hemel en aarde. En vanuit die gerealiseerde toekomst gaan wij doelbewust de strijd aan met de machten van de duisternis die nog niet volledig verslagen zijn, ook al is de doodsteek hun reeds toegebracht. (blz. 76-77)

Hoe ziet de volle vernieuwing van hemel en aarde eruit? Kunnen daar mensen gemist worden? Wordt iedereen gered?

Ik heb diverse teksten aangereikt waaruit blijkt dat dat inderdaad zo is. Dus mijn kijk op de toekomst en de volle vernieuwing van hemel en aarde wijkt af van die van Loonstra.

Datzelfde geldt voor mijn kijk op het beginperspectief. Ik zie de belofte aan Abraham, Isaak en Jakob als een belofte die alle volken aangaat. God wil alle volken zegenen en daartoe verkiest Hij eerst zijn volk Israël om via die heilsweg alle volken te bereiken. Zelfs die volken die ten tijde van Abraham leefden of al uitgestorven waren. Gods heilsplan werkt met 'terugwerkende' kracht omdat iedereen zal opstaan uit de dood, ook alle mensen die vóór Abraham hebben geleefd.

Gods heilsplan kent fasen, tijdens het Messiaans Vrederijk komt de volle vernieuwing tot stand. Iedereen zal aan het einde van dat rijk volmaakt zijn. Dan zal Jezus Christus dit rijk overdragen aan zijn Vader. Dan zal ook God de Vader bij de mensen komen wonen.

In de komende eeuw zullen we iedereen ontmoeten waar wij nu contact mee hebben.

De vreugdevolle contacten zullen versterkt worden.

De mensen die we nu uit de weg gaan, zullen uiteindelijk zo volmaakt worden dat we ze graag willen ontmoeten.

Na het laatste oordeel zal er een proces van heling starten, waarbij iedereen betrokken zal worden. Want iedereen heeft heling nodig om tot vervolmaking te komen.

Op een gegeven moment zullen we gaan inzien dat alles wat God tot zijn uitverkorenen heeft gezegd, dat dat indirect ook bestemd is voor alle anderen. Zo ook de onderstaande tekst waarmee ik afsluit.

**" Mijn plan met jullie staat vast – spreekt de HEER. Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk: ik zal je een hoopvolle toekomst geven. (Jeremia 29:11)**